

ČESKÁ REPUBLIKA

USNESENÍ

Ústavního soudu

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy **Stanislava Balíka a soudců Dagmar Lastovecké a Jiřího Nykodýma** o ústavní stížnosti M. P., zastoupeného JUDr. Z. B., advokátem, se sídlem v Brně, proti rozsudku **Krajského soudu v Brně** č. j. 13 Co 472/2011-248, ze dne 31. května 2012, za účasti Krajského soudu v Brně, jako účastníka řízení, a 1) L. P. a 2) A. P., jako vedlejších účastnic řízení, takto:

Ústavní stížnost se odmítá.

Odůvodnění:

1. Ústavní stížností podanou dne 18. září 2012 se stěžovatel domáhá zrušení shora označeného rozsudku ve výrocích I., II. a III. Jimi byl změněn rozsudek Okresního soudu Brno-venkov č. j. P 436/2010-167 ze dne 18. srpna 2011 tak, že vedlejší účastnice řízení 2) (dále jen "nezletilá") byla pro dobu do a po rozvodu manželství rodičů svěřena do výchovy vedlejší účastnice řízení 1) (dále jen "matka"). Stěžovatel je přesvědčen, že rozsudkem byla popřena jeho ústavně garantovaná práva a svobody podle čl. 1, čl. 2 odst. 2, čl. 3 odst. 1, čl. 4 odst. 3, čl. 32 odst. 1, čl. 32 odst. 4, čl. 36 odst. 1, čl. 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina"), podle čl. 90 Ústavy České republiky, a podle čl. 6, čl. 8 odst. 1 a 2 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, čl. 18 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte i práva a svobody nezletilé podle čl. 32 odst. 1, čl. 32 odst. 4 Listiny a podle čl. 3 odst. 1, čl. 7 odst. 1, čl. 8 odst. 1, čl. 18 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte.

2. Otec se v ústavní stížnosti odvolává na svá četná vyjádření v řízení před obecnými soudy a domnívá se, že odvolací soud nebyl nestranný a nezohledňoval stejnou měrou práva matky, jeho i nezletilé. Nepostupoval podle § 26 odst. 2 a odst. 4 zákona o rodině, když nezkoumal, jaké uspořádání je způsobilé nejlépe zajistit potřeby dítěte a stanovil svoje vlastní pravidla, pro svěřeni dítěte do střídané péče. Odvolávání se na souhlasný postoj rodičů při střídané výchově považuje za překážku překonanou nálezem sp. zn. II. ÚS 1206/2009 (správně nález sp. zn. III. ÚS 1206/09, N 32/56 SbNU 363). Řádné výchovy a plnohodnotného rozvoje osobnosti dítěte lze podle stěžovatele nejefektivněji dosáhnout v úplné rodině péčí obou rodičů, pokud jsou rodiče způsobilí a mají-li o výchovu zájem. Pokud péče v úplné rodině není možná, potom péčí úplné rodině nejbližší. Poukazuje i na to, že v § 38b odst. 4 školského zákona je dána povinnost ředitelů škol spolupracovat při výuce dítěte, které bylo rozhodnutím soudu svěřeno do střídané výchovy rodičů. Střídání dvou rodinných prostředí, kolektivu kamarádů a škol je podle stěžovatele oproti ztrátě otce ve výchově zcela marginální, technicko--organizační záležitosti. Přičemž znalce jednoznačně uvedla, že by na výchově nezletilé měli oba rodiče spolupracovat a střídanou péčí doporučila. Jediným relevantním důvodem k zamítnutí střídané výchovy byl podle stěžovatele zcela jednoznačně nesouhlasný postoj matky, pro který soud prvního stupně neshledal žádný věcný důvod. Má za to, že odvolací soud byl od počátku veden snahou vyjít matce vstříc, resp. vycházel z modelu porozvodového uspořádání "dítě patří matce". Poukazuje i na právní názor obsažený v rozsudku Evropského soudu pro lidská práva Prodělalová proti České republice č. 40094/08 (ze dne 20. prosince 2011).

3. Odvolacímu soudu dále vytýká, že se na jedné straně odmítl zabývat příčinami dlouhodobé krize manželství rodičů a na straně druhé se velmi ochotně zabýval každou výtkou matky namířenou vůči němu, využíval je při jeho výslechu, bral je jako fakt a na nich stavěl své rozhodnutí. Jeho postoje byly více méně přehlíženy. Od zaměstnavatele otce bylo požadováno doložit příjmy od srpna 2010, ale od zaměstnavatele matky od června 2011. Přitom bylo prokázáno, že matka bez věcných argumentů vytrhla nezletilou ze stabilního prostředí, a přerušila jeho vazby s širší rodinou, a vystavila ji zátěžové situaci. Má za to, že odvolací soud přisoudil matce výhradní právo rozhodovat o osudu dítěte bez ohledu na názor a práva otce a dítěte. Zjištěný názor nezletilé, který podle stěžovatele není objektivním vyjádřením, nýbrž strategií přežití, nebyl zohledněn. Z odůvodnění rozsudku podle stěžovatele často není ani patrné, co je názor soudu a co vyjádření účastníků řízení. Zájem dítěte odvolací soud podle stěžovatele vůbec nezajímal, protože při zrušení střídané výchovy nestanovil otcí alespoň styk s nezletilou, jak mu to ukládá § 27 odst. 2 zákona o rodině. Orgán sociálně-právní ochrany dětí žádné šetření neprováděl, nikdy jej osobně nenavštívil, pouze třikrát vyslechl nezletilou. Rozhodnutí o výživném vytýká, že u matky byla zohledněna celodenní péče o nezletilou, přestože ta dojíždí za prací z L. do B. a po tu dobu přenechává péči o nezletilou svým rodičům. Ačkoliv nezletilá v měsíci červenci a srpnu tráví jeden měsíc u něj, má přesto povinnost hradit k rukám matky výživné v plné výši. Z jeho deklarovaných příjmů nebyly odečteny výdaje, které již s nezletilou má, resp. aby mohl s nezletilou být, zatímco matka nic takového činit nemusí.

4. Ústavní soud předesílá, že zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon"), v ustanovení § 43 přiznává v zájmu racionality a efektivity jeho řízení pravomoc posoudit "přijatelnost" návrhu předtím, než dospěje k závěru, že o návrhu rozhodne meritorně nálezem. V této fázi řízení je zpravidla možno rozhodnout bez dalšího jen na základě obsahu napadených rozhodnutí orgánů veřejné moci a údajů obsažených v samotné ústavní stížnosti, případně ze spisu obecného soudu. Tato relativně samostatná část řízení nemá kontradiktorní charakter.

5. Lze souhlasit se základním východiskem stěžovatele, že by rodiče dítěte měli žít spolu, ideálně jako manželé, a společně vychovávat své dítě. K tomu zásadnímu východisku je ovšem Ústavní soud ve své ustálené rozhodovací činnosti vždy nucen dodávat, že pokud tento stav neexistuje, musí stát zásadně činit opatření v souladu

s pozitivními povinnostmi, které má v dané oblasti na poli základních práv a v takové situaci může být nejlepší zájem dítěte nalezen někde úplně jinde, než kde ho shledávají rodiče, či jeden z nich (sp. zn. II. ÚS 2471/10, N 34/60 SbNU 417; aj.).

6. V posuzovaném případě rozhodně nelze mít za to, že by odvolací soud jakkoliv nadřžoval matce, anebo její výroky či postoje hodnotil příznivěji než stěžovatelovy. Mnohem spíše kritizoval oba rodiče naprosto stejně a přistupoval proto k věci s ohledem na nadřazený zájem nezletilé. Ústavní soud přitom nepovažuje za rozporné s ústavním pořádkem, že odvolací soud zohledňoval dynamiku vztahu mezi nezletilou a rodiči a neměl jako zásadní konstantu stav před odchodem matky ze společné domácnosti, tak jako stěžovatel. Podobně nelze považovat za nelegitimní, že se odvolací soud ve věci péče o nezletilé odmítl zabývat příčinami rozpadu vztahu a konfliktu mezi rodiči, protože k tomu vskutku nebyl kompetentní. Ostatně, v praktické podobě nelze vůbec státní mocí vynucovat práva a povinnosti plynoucí z § 18 zákona o rodině.

7. Jak už uvedeno, rozhodl odvolací soud o úpravě práv a povinností k nezletilé s ohledem na její zájem, který po provedeném řízení zjistil v potřebě adaptace na školní prostředí povinné školní docházky a shledal, že to při vzdálenosti bydlišť rodičů (L.-L.) střídavou péčí vylučuje. Hledisko zájmu nezletilé je přitom legitimním hlediskem, které odpovídá jak zákonu o rodině, tak i mezinárodním instrumentům, z nichž vychází i otec. Nejedná se proto rozhodně o kritérium svévolné a skutečnost, že odvolací soud tento zájem nalezl jinde než stěžovatel, rozhodně nelze samu o sobě považovat za ústavněprávně relevantní (srov. II. ÚS 294/95, N 63/5 SbNU 481; aj.). Odvolací soud se přitom zabýval jak námitkami stěžovatele, které jsou v ústavní stížnosti bez zásadnějšího posunu toliko opakovány, tak i všemi skutečnostmi zjištěnými v průběhu řízení. Konkrétně reflektoval závěry znalkyně, které stěžovatel obsáhle cituje, a jež jednoznačně doporučila střídavou výchovu, ovšem toliko před zahájením školní docházky. Bylo přitom zohledněno, že soud prvního stupně rozhodoval v situaci před zahájením školní docházky, kdy se matka domáhala odkladu zahájení školní docházky nezletilé, a stěžovatel podal dvakrát správní odvolání proti povolení odkladu, přičemž po vydání rozsudku soudu prvního stupně nezletilá díky aktivitě matky nastoupila školní docházku.

8. Se stěžovatelem lze souhlasit v tom, že střídavá výchova nesmí být podmíněna souhlasem obou rodičů s ní. Tomu odporuje ustálená rozhodovací činnost Ústavního soudu, na niž poukazuje stěžovatel a principiálně vzato i sama povaha soudního rozhodování, jež nahrazuje vůli účastníků řízení. Avšak poukaz odvolacího soudu na to, že je možné střídavou výchovu považovat za vhodnou v případě existence takového souhlasu, nebyl v dané věci nosným důvodem rozhodnutí, jak bylo vyloženo výše.

9. Stejně tak lze souhlasit se stěžovatelem, že tvrzená nemožnost rozhodnout o úpravě styku stěžovatele s nezletilou pro absenci takové úpravy v rozsudku soudu prvního stupně, nemá oporu v ustanovení § 27 odst. 2 zákona o rodině, ani v kompetenci odvolacího soudu v daném typu řízení. Jinak nosný důvod pro odmítnutí takové úpravy styku, totiž že matka styku stěžovatele s nezletilou nebrání (s. 9 rozsudku), je pak značně relativizován tím, že v minulosti byl styk stěžovatele s nezletilou upraven předběžnými opatřeními. Nicméně k

nápravě tohoto stavu je stěžovatel před podáním ústavní stížnosti povinen vyčerpat všechny procesní prostředky, které mu zákon poskytuje (§ 75 odst. 1 zákona), což stěžovatel neučinil, a proto je tato námitka v dané fázi nepřijatelná. V té souvislosti lze mít za neadekvátní poukaz stěžovatele na rozsudek Evropského soudu pro lidská práva Prodeřalová proti České republice, který vycházel ze situace, kdy obecné soudy ve věci péče o nezletilé opakovaně meritorně rozhodovaly, zatímco nyní se jedná o první meritorní rozhodnutí v pořadí. Obecné soudy tudíž mohou a mají nadále zasahovat ve prospěch zachování a podpory vazby mezi stěžovatelem a nezletilou, byla-li by tato vazba ohrožena nebo poškozena.

10. Konečně stěžovatel evidentně zaměňuje své výdaje související s rodičovstvím s jeho příspěvkem na výživu nezletilé, což je toliko podmnožina prve uvedeného. Přitom výše příspěvku stěžovatele na výživu nezletilé byla odvolacím soudem stanovena víceméně ve stejné výši jako v rozsudku soudu prvního stupně, proti němuž se stěžovatel vůbec neodvolal. Ústavní soud ovšem považuje stěžovatelovy námitky o nepoměru při hrazení nákladů souvisejících s jeho stykem s nezletilou za relevantní, ovšem tyto patří do rozhodování o styku a proto stěžovatel může tuto námitku legitimně a efektivně uplatnit v řízení, které se bude týkat úpravy jeho styku. V tuto chvíli je proto předčasná.

11. Ústavní soud ze všech výše uvedených důvodů neshledal, že by došlo k porušení základních práv stěžovatele (anebo nezletilé). Proto ústavní stížnost mimo ústní jednání bez přítomnosti účastníků odmítl jako zjevně neopodstatněnou, podle § 43 odst. 2 písm. a) zákona.

P o u ě n í: Proti usnesení Ústavního soudu není odvolání přípustné.

V Brně dne 15. listopadu 2012

**Stanislav Balík, v. r.
předseda senátu**